

**ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI
INSTITUTUL DE ISTORIE, STAT ȘI DREPT**

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 347.2:34189(4)

DRAGOMIR MATEI

**REPARAREA PREJUDICIULUI ÎN ECHIVALENT BĂNESC ÎN
CONTEXT INTEGRAȚIONIST EUROPEAN.**

Specialitatea 12.00.03-Drept privat (drept civil)

Autoreferatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2012

Teza a fost elaborată în cadrul secției „Drept Național” a Institutului de istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei

Conducător Științific:

Cojocari Eugenia, doctor habilitat în drept, profesor universitar.

Referenți oficiali:

Botea Gheorghe - doctor în drept, profesor universitar, România

Caraș Victor - doctor în drept, conferențiar universitar interimar

Componența Consiliului științific specializat:

Cojocaru Violeta - președinte, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar

Sosna Boris - secretar științific, doctor în drept, conferențiar universitar

Rotaru Ilie - doctor în drept, conferențiar universitar

Teaca Ilie - doctor în drept, conferențiar universitar

Mămăligă Ilie - doctor în drept, conferențiar cercetător

Susținerea va avea loc la 01 iunie, 2012, ora 10:00

în ședința Consiliului științific specializat D 15.12.00.03-02* în cadrul Institutului de Istorie, Stat și Drept al AȘM, bd. Ștefan cel Mare 1, MD-2001, Chișinău, Republica Moldova.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la biblioteca Institutului de Istorie, Stat și Drept al AȘM și la pagina web a CNAA (www.cnaa.md)

Autoreferatul a fost expediat la 27 aprilie 2012

**Secretar științific al
Consiliului Științific Specializat,**

Sosna Boris, doctor în drept

Conducător științific,

Cojocari Eugenia, dr. habilitat
în drept, prof. universitar.

Autor:

Dragomir Matei

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei de cercetare.

Problema reparării prejudiciilor apărute în rezultatul nerespectării legislației civile este una dintre cele mai stringente și actuale în societatea contemporană, reprezentând tema de discuții continuă în literatura juridică de specialitate. Cu titlu prioritar, este discutată problematica reparării prejudiciilor cauzate participanților la contractele civile, prejudiciilor cauzate prin delictive civile, problema reparării prejudiciilor sau daunelor morale mai ales consumatorilor în vederea obținerii unui mecanism de o eficiență maximă, ceea ce ar permite asigurarea reparării integrale a tuturor pierderilor patrimoniale pe care le-a suferit prejudiciatul.

De un deosebit interes sunt natura și conținutul prejudiciului patrimonial și moral pe care îl suportă persoanele fizice și juridice, (în special consumatorii) în rezultatul acțiunilor ilicite a agentului economic, dar și mai complicat este modul de apreciere, calculare și reparare a acestuia.

Actualitatea și importanța problematicii date pune în evidență necesitatea de cercetare și dezvoltare a noțiunii de prejudiciu, de reparare a prejudiciului, modalităților de reparare a prejudiciilor în dependență de forma acestuia, de calculare a acestora precum și a procedurii de realizare a reparării. Ținând cont de faptul că repararea prejudiciilor constituie un domeniu destul de vast pentru cercetare, în lucrare se prezintă analiza referitoare la repararea prejudiciului prin echivalent bănesc doar în aspect de drept civil. De aceea la început ne-am referit la prejudiciu în calitate de condiție a răspunderii juridice civile și la formele acesteia, mai apoi am cercetat noțiunea, esența, formele prejudiciului, am studiat modalitățile de reparare, evaluare și calculare a prejudiciului precum și la procedura civilă judiciară de reparare a acestuia.

Examinarea reparării prejudiciilor se face în contextul răspunderii juridice civile care constituie un element important al sistemului juridic, prezentându-se ca esența dreptului civil, caracterizat *per ansamblu* ca un procedeu eficient al mecanismului de protecție în realizarea normelor de drept. Anume, răspunderea juridică civilă constituie un garant fundamental al drepturilor și libertăților cetățeanului, a ordinii de drept. Pe de altă parte, noul context socio-economic, caracterizat prin dezvoltarea economiei de piață, a progresului tehnico-științific, creșterea ofertei de bunuri, cât și diversificarea produselor au impus apariția necesității unei protecții juridice mai eficiente a drepturilor cetățenilor împotriva prejudiciilor sănătății și bunurilor sale. Cu dezvoltarea fără precedent a producției industriale și a schimburilor economice aferente, doctrina și practica juridică a elaborat o nouă formă de reparare a prejudiciilor pe măsura soluționării problemelor legale.

Scopul și obiectivele tezei.

Reieșind din actualitatea tematicii abordate, din complexitatea și caracterul multiaspectual al investigației, ne-am propus *scopul* de a efectua o abordare sistemică și comparativă a legislației naționale a României și Republicii Moldova precum și a tratatelor și Directivelor europene referitoare la tema tezei precum și legislația altor state cu o vechime neîntreruptă în practica reparării prejudiciului prin echivalent bănesc în dreptul civil.

Obiectivul principal al cercetărilor rezidă în tendința de a aprofunda cunoașterea esenței și conținutului reparării prejudiciului precum și a formelor acestuia, procedurii reparării lui pe căi civile, totodată, de a prezenta prejudiciul cauzat în calitate de condiție a răspunderii juridice civile delictuale și contractuale. Ne am propus de a evidenția particularitățile reparării prejudiciului cauzat în ambele forme ale răspunderii civile; de a releva și elucida noi aspecte ale conținutului și esenței prejudiciului precum și a reparării lui în natură și echivalent bănesc, ca fenomen în evoluția dinamică în societate; am studiat practica judiciară privind procedura examinării cauzelor civile cu privire la repararea și evaluarea prejudiciilor.

De asemenea a servit drept obiectiv și tendința de a cerceta conceptul de prejudiciu, daună, conținutul, esența, principiile, modalitățile de reparare a prejudiciului ca consecință a aplicării răspunderii juridice civile. Ne- am propus drept consecință să formulăm anumite concluzii de ordin teoretic și practic și să înaintăm propuneri de *lege ferenda* care ar rezulta logic din investigațiile efectuate în lucrare, contribuind la îmbogățirea doctrinei în problemele vizate, la perfecționarea legislației în vigoare, făcând-o mai compatibilă și logic încheșată cu reglementările naționale, europene și internaționale deja existente.

Tot ca obiectiv al tezei este și tendința de a prezenta aspectele juridice cu privire la repararea, evaluarea și calcularea prejudiciului, de a analiza procedura judiciară pentru repararea prejudiciului, ca o parte a aplicării responsabilității juridice civile delictuale, totodată, nefiind exclusă și răspunderea juridică civilă contractuală pentru prejudiciul provocat. Pe de altă parte, lucrarea are drept scop de a aduce la cunoștință cititorilor importanța cunoașterii a drepturilor sale atunci când i se cauzează un prejudiciu prin încălcarea legislației civile dar și mai importantă este cunoașterea procedurii de reparare a acestuia.

Pentru realizarea obiectivelor enunțate au fost conturate următoarele sarcini:

- definirea și formularea bazelor conceptuale ale reparării prejudiciului prin echivalent bănesc ca institut a dreptului civil între-un nou context al integrării europene;
- studierea caracterelor specifice ale reparării prejudiciului condiție de realizare răspunderii juridice civile;
- analiza originii și evoluției prejudiciului și repararea lui;

- delimitarea modalităților de reparare a prejudiciului în dependență de formele de răspundere civilă delictuale de cea contractuală;
- analiza noilor forme de reparare a prejudiciului prin echivalent bănesc reeșind din prisma legislației naționale din România și Republica Moldova, europene cât și internaționale;
- de a prezenta compatibilitatea legislației naționale în domeniu cu Directivele europene ce reglementează repararea prejudiciului cauzat;
- de a evidenția delimitările condițiilor necesare apariției și aplicarea reparării prejudiciului cauzat prin echivalent bănesc;
- prezentarea aspectelor controversate a noțiunilor de prejudiciu și repararea lui;
- de a elucida noțiunea, conținutul și formele prejudiciului specific în cadrul răspunderii juridice civile;
- stabilirea asemănarilor și deosebirilor între repararea prejudiciului contractual prin echivalent bănesc de cel delictual;
- de a reflecta modalități de evaluare și calculare a prejudiciului pentru ambele forme de răspundere;
- de a formula o concepție originală față de aplicarea procedurii de reparare a prejudiciului prin echivalent bănesc, de a înainta propuneri concrete întru perfecționarea legislației în vigoare.

Metodologia cercetării științifice. Metodologia cercetării științifice a cercetărilor efectuate îl constituie atât lucrările doctinarilor în domeniul științelor juridice, în special a dreptului civil, cât și lucrările practicienilor prezentate în analiza aspectului economic al problemei date. În calitate de suport teoretico-științific al prezentei investigații au servit lucrările unor doctinari moldoveni, români, francezi, ruși, englezi și din alte state. Menționăm câțiva autori ale căror opinii au fost luate în considerație cu precădere la elaborarea prezentei teze: Albu I.- Repararea prejudiciului cauzat prin vătămări corporale; Stătescu C., Bîrsan C. Drept civil. Teoria generală a obligațiilor; Corhan Adriana: Repararea prejudiciului prin echivalent bănesc; Turianu Corneliu. Răspunderea civilă delictuală; Răspunderea civilă pentru daune morale^[1]; Gheorghe Vintilă, Daune morale^[2]; Urs Ilie, Repararea daunelor morale^[3]; Carbonnier Jean: ^[4] Droit civil. Les Obligations; Cojocari Eugenia, Drept civil. Răspunderea juridică civilă; A. Bloșenco: Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de minori și persoane incapabile; Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de un izvor de

¹ Turianu Corneliu. Răspunderea civilă delictuală, ed. PINGUN BOOK. București, 2004, 253 p.; Răspunderea civilă delictuală. Răspunderea civilă pentru daune. ed. Wolters Kluwer. București, 2009, 237 p.

² Gheorghe Vintilă, Daune morale. ed ALL BECK. București, 2002, 240 p. Etc.

³ Urs Ilie, Repararea daunelor morale. București: Ed. Lumina Lex, 2001, 237 p.

⁴ Carbonnier Jean. Droit civil. Les Obligations. Paris, 2000. p. 293, 377

pericol sporit; Răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin vătămarea sănătății^[5]; A. Țârdelevschii: Compensarea prejudiciului moral; Compensarea prejudiciului moral în Germania; Reglementarea juridică privind compensarea prejudiciului moral în SUA și altele ^[6]. Putem menționa publicațiile cercetătorilor ruși care de asemenea au analizat unele aspecte legate de recuperarea prejudiciilor cum ar fi A. Cazanțev: Reglementarea juridică a reparării prejudiciului, cauzat salariaților la întreprinderi; S. Vorobiov: Dezvoltarea contemporană a institutului compensării prejudiciului moral în dreptul rusesc ^[7] și alții.

Baza metodologică a investigației date o constituie pozițiile și direcțiile contemporane ale teoriei cunoașterii proceselor și fenomenelor social-juridice. Cercetările au fost efectuate în baza doctrinei și a practicii aplicării actelor normative internaționale, precum și a legislației României și Republicii Moldova.

Pentru un studiu mai profund și detaliat al problemei, au fost folosite drept bază metodologică o serie de metode de cercetare a problemelor cu caracter socio-uman cum ar fi:

- **metoda analizei istorice**, utilizată pentru cercetarea genezei, originii și evoluției răspunderii pentru prejudiciul cauzat;
- **Metoda analizei logice** (analiza deductivă, inductivă, tipologizare, generalizare, specificare etc.), utilizată constant pe tot parcursul lucrării și, în special, la efectuarea sintezei opiniilor diferiților autori privind conținutul conceptului de prejudiciu, la selectarea criteriilor de tipologizare și la tipologizarea sistemelor la determinarea avantajelor și deficiențelor diverselor tipuri și forme de prejudicii, la aprecierea factorilor care au determinat alegerea modalității de reparare a prejudiciilor în statele din componența Uniunii europene și reparării acestuia în calitate de condiție a răspunderii juridice civile contractuale și delictuale;
- **metoda analizei comparative**, necesară pentru efectuarea studiului comparat dintre pozițiile diferiților specialiști din domeniu, dar și între diferite acte normative naționale și străine, convenții internaționale etc.; Metoda analizei comparative, folosită cu incidență maximă: subiectul propus pentru cercetare aflându-se în aspect comparat, tema fiind abordată din punctul de vedere al dreptului civil comparat., analiza comparată furnizând cadre conceptuale și analize teoretice cu finalitate practică;

⁵ Bloșenco A. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de minori și persoane incapabile // *Revista Națională de Drept* 3/19, 2002; Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de un izvor de pericol sporit // *Revista Națională de Drept* 12/21, 2001; Răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin vătămarea sănătății⁵ // *Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova* 5/104, 2001 și altele

⁶ A. Țârdelevschii Compensarea prejudiciului moral // *Zakonnosty* 5/36, 1997; A. Țârdelevschii Compensarea prejudiciului moral în Germania // *Zakonnosty* 7/44, 1997; A. Țârdelevschii Reglementarea juridică privind compensarea prejudiciului moral în SUA // *Zakonnosty* 6/47, 1997

⁷ A. Cazanțev. Reglementarea juridică de reparare a prejudiciului, cauzat salariaților la întreprinderi // *Rossiyskaya Yusticia* 11/35, 1996; S. Vorobiov Dezvoltarea contemporană a institutului compensării prejudiciului moral în dreptul rusesc // *Rossiysky sudya* 3/27, 2004 și alții

- **metoda analizei sistemice**, utilizată în cadrul studierii diferitelor norme juridice care reglementează repararea prejudiciului contractual delictual și moral. Metoda analizei sistemice, indispensabilă pentru cercetarea prejudiciului ca noțiune indispensabilă la cercetarea modalităților de reparare a acestuia, meritul ei constând în deplasarea accentului de la elementele constitutive la totalitate. Cercetarea prejudiciului ca un întreg și nu ca un conglomerat de părți corespunde cunoștințelor și metodelor contemporane de a nu izola în mod metafizic fenomenele studiate într-un context limitat, ci de a le analiza în interdependența lor, ceea ce presupune realizarea descrierii funcționale, definirii eficienței, activităților de bază etc.;

- **Metode prospective**, folosite pentru a descrie tendințele existente în evoluția reparării prejudiciului în diferite țări europene;

- **metoda analizei dinamice** (în retrospectivă și perspectivă), utilizată pentru observarea și elucidarea evoluției acestui fenomen de-a lungul istoriei, pentru a determina tendințele dezvoltării ei ulterioare în România, Republica Moldova și nu numai;

- **metoda clasificării**, utilizată în evaluarea și delimitarea diferitelor tipuri de categorii terminologice utilizate în lucrare;

Toate aceste metode au fost utilizate nu izolat, ci ca un aparat metodologic complex, acesta cuprinzând cele mai moderne procedee și tehnici de cercetare.

Urmărind atingerea obiectivelor enunțate, în procesul elaborării lucrării de față a fost selectat material doctrinar teoretic, normativ-legislativ, cel al concepțiilor privind prejudiciul în dreptul civil, suportul metodologic și teoretico-științific al cercetării efectuate fiind constituit din operele teoreticienilor în domeniul dreptului civil și în alte domenii ce au tangență cu el, dintre care pe cei mai importanți i-am enumerat anterior, precum și constituțiile, codurile și legile organice și speciale, hotărâri ale organelor justiției ale statelor incluse în aria cercetării.

Noutatea și originalitatea științifică, constă în faptul că lucrarea prezintă o analiză de teorie generală, legislativă și practică a unor noi aspecte ale esenței aplicării modalităților de reparare a prejudiciului cauzat prin nerespectarea legislației civile, precum și prin neexecutarea, executarea necorespunzătoare și prin întârziere a obligațiilor contractuale, precum și procedura de reparare a acestuia prin echivalent bănesc în noul context european, în conținutul său inedit, concretizându-se în următoarele **teze principale propuse pentru susținere**:

- obiectul investigației în aspectul prezentat nu a stat pînă acum la baza vre-unui studiu separat în RM și în România;
- au fost analizate științific Directivele Europene privind repararea și evaluarea prejudiciului;
- s-a întreprins o abordare complexă a noțiunii și esenței reparării prejudiciului, condiție a aplicării răspunderii juridice civile;

- pentru prima dată a fost puse în discuție principiile reparării prejudiciilor în dreptul civil. Referindu-ne la fundamentarea obiectivă a răspunderii s-a ajuns la concluzia că în cazul aplicării răspunderii juridice civile pentru prejudiciul cauzate se aplică mai multe principii. Astfel, cauzatorul de prejudicii va răspunde nu numai pentru prejudiciul prezent, dar și pentru prejudiciul viitor, atunci când nu va fi exonerat de la răspundere;

- Definirea conceptelor de prejudiciu, daună și defect sunt expuse într-o manieră originală din considerentul că acestea în primul rând necesită a fi deslușite și clarificate pentru a nu crea situații și aspecte controversate la aplicarea răspunderii;

- Un alt moment care demonstrează caracterul novator al tezei, rezidă în încercarea de a demonstra că există diferență între prejudiciu și daună, pentru care se aplică răspunderea juridică civilă delictuală și contractuală, precum există și deosebirea între repararea prejudiciului și a daunei;

- este novatoare examinarea procedurii judiciare de reparare a prejudiciului.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării.

Rezultatele cercetărilor au importanță metodologică la investigarea și dezvoltarea conceptului de reparare a prejudiciului consecință a răspunderii juridice civile, atât la nivel de teorie generală, cât și la nivel de ramură. Concluziile și recomandările formulate propuse de autor, pot fi utilizate în procesul perfectării legislației ce reglementează raporturile care apar în procesul reparării prejudiciilor.

Pentru a percepe mai profund materia cercetată s-a făcut o analiză comparativă a doctrinei și a legislației statelor membre ale UE a altor state, rezultatele obținute vor putea contribui la dezvoltarea ramurii de drept civil și la perfecționarea legislației. În acest sens, au fost prezentate ministerelor și structurilor de resort analiza compatibilității legislației naționale în domeniul reparării prejudiciilor în cadru răspunderii juridice civile cu prevederile Directivei comunitare 85/374/CEE.

De asemenea, au fost înaintate organelor competente (instanțelor judiciare,) propuneri privind perfecționarea legislației aferente în domeniul reparării prejudiciilor. Menționăm că propunerile înaintate au fost avizate de ministerele de resort și au fost susținute la grupul de lucru ce vizează activitatea de antreprenoriat pe lângă Ministerului Economiei. Alte rezultate referitoare nemijlocit la tema cercetată au fost publicate în reviste specializate și au fost susținute la conferințe naționale și internaționale, printre care enumerăm Republica Moldova și România.

Sub aspect practic, a fost analizată practica bogată a jurisprudenței naționale în acest domeniu, au fost prezentate exemple din precedentul judiciar a Statelor Unite ale Americii, precum și practica judiciară a Curții Europene de la Luxemburg, care în opinia noastră aprofundează aspectele teoretice în practică și, care de fapt asigură eficient apărarea drepturilor și intereselor cetățenilor. Cu o notă de optimism am dori să privim spre viitor și să credem că procesul de reparare a prejudiciilor din România și Republica Moldova va ajunge la același nivel de cultură juridică ca procedura civilă pentru repararea prejudiciului la nivel european, atunci când prejudiciatul nu va întâmpina dificultăți

cu privire la repararea bunului sau la cererea reducerii prețului, sau nu în ultimul caz cu ușurință își va recupera prejudiciul suferit. Drept urmare, prezenta teză cuprinde un studiu al celor mai importante probleme și aspecte ale reglementării juridice și anume a unei noi forme a instituției răspunderii juridice civile, astfel încât studiul efectuat poate servi ca suport la elaborarea legislației în domeniul reparării prejudiciilor, sporind substanțial compatibilitatea acestor reglementări cu evoluția relațiilor sociale în domeniul vizat.

În ceea ce privește valoarea aplicativă a tezei considerăm necesar de a relata că prin alegerea temei și cercetarea acesteia s-a avut în vedere nu numai necesitatea informării teoreticienilor, a cercetătorilor, dar și a celor implicați direct în înfăptuirea actului de justiție, cu privire la dispozițiile legale aplicabile unor ipoteze de răspundere civilă obiectivă, și anume răspunderea pentru prejudiciul cauzat. Soluțiile judiciare pronunțate în țările UE, analizate în cuprinsul studiului ar putea contribui în aprecierea noastră la crearea unei jurisprudențe unitare, temeinic ancorată în realitățile socio-juridice ale societății moderne, dar și la formarea unei noi concepții privind condițiile angajării răspunderii civile, precum și a reparării prejudiciului.

Implementarea rezultatelor științifice. În procesul cercetărilor autorul a prezentat amendamente Ministerului Justiției, Înaltei Curți, judecătorilor privind ajustarea normelor Codului Civil cu reglementările comunitare în materie. Astfel, a fost prezentată compatibilitatea prevederilor Codului Civil cu Directiva europeană privind repararea prejudiciului în echivalent bănesc.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Rezultatele investigațiilor au fost discutate și aprobate în ședințele secției Drept Național al IISD al AȘM și Seminarului Științific de Profil, au fost raportate la 6 conferințe științifice de specialitate și publicate în reviste de specialitate.

Publicații la tema tezei. Rezultatele referitoare nemijlocit la tema cercetată au fost publicate în 23 lucrări științifice, inclusiv 3 articole în reviste specializate, au fost comunicate și discutate la conferințe naționale și internaționale.

Volumul și structura tezei. Teza conține patru capitole. Se consideră de bază cele trei capitole care relevă în detalii particularitățile prejudiciului formelor acestuia, precum și principiile reparării prejudiciului, modalităților și formelor de reparare prin echivalent bănesc în cadrul celor două forme ale răspunderii juridice civile, precum și procedura judiciară a reparării acestuia.

Cuvinte cheie: prejudiciu, daună, echivalent bănesc, reparare, reparare în natură, reparare integrală, parțială, defect, răspundere juridică civilă, condițiile răspunderii juridice civile, prejudiciu delictual, prejudiciu contractual, prejudiciu material, prejudiciu moral, tc.

CONȚINUTUL TEZEI

Prezenta teză este compusă din patru capitole. **Introducerea** reprezintă o caracteristică a temei cercetate în care se subliniază, în special actualitatea temei investigate; gradul de cercetare a acesteia, scopul și obiectivele tezei. De asemenea, este identificat suportul teoretico-științific, metodologic și baza normativ-legislativă a lucrării, este argumentată noutatea științifică, semnificația teoretică și valoarea aplicativă a acesteia; sunt expuse aprobările rezultatelor lucrării, structura și volumul ei, jurisprudența Curții Europene de la Luxemburg cu privire la transpunerea, interpretarea și aplicarea prevederilor Directivei în ordinea juridică internă a statelor membre a Uniunii Europene.

În I compartiment intitulat: **Analiza situației științifice în domeniul reparării prejudiciului în dreptul civil, autorul evidențiază două paragrafe:***aspectele teoretice și dimensiunile istorice privind repararea prejudiciului în dreptul civil, prin intermediul caracterizării succinte a celor mai valoroase lucrări din domeniu din România, Republica Moldova, alte state și Analiza actelor normative privind repararea prejudiciului în dreptul civil din România și Republica Moldova și Uniunii Europene.* Capitolul conține analiza profundă a materialelor științifice la tema tezei: articolelor, monografiilor, manualelor, etc., publicate în țară și peste hotare. O deosebită atenție se atrage publicațiilor din ultimii ani. În rezultatul studierii literaturii de specialitate, se efectuează analiza comparativă a situației existente în domeniu. Tot aici se face o analiză a actelor normative ce reglementează repararea prejudiciului prin echivalent bănesc în dreptul civil.

Autorul efectuează analiza comparativă a situației existente în domeniu, cu descrierea avantajelor și dezavantajelor, formulează problema spre cercetare și direcțiile de soluționare. Se descriu scopul și obiectivele tezei. De asemenea, autorul a prezentat dimensiunea istorică și doctrinara a problemei abordate. La momentul actual, situația în domeniul analizei aspectelor juridice a relațiilor între prejudiciu și repararea lui a fost privită de autor în lucrare sub trei aspecte: în planul cercetărilor naționale, a Republicii Moldova și în planul cercetărilor altor state. Studiind situația cercetărilor în domeniul al altor state, putem cu certitudine afirma că problema reparării prejudiciul cauzat de persoane fizice sau juridice în cadrul relațiilor contractuale și extracontractuale este actuală și reprezintă un subiect al unor dispute înverșunate ale specialiștilor din domeniu, grație specificului reparării prejudiciului în dreptul civil, procedurii civile de reparare, precum și a efectelor pe care le produce. Printre acestea vom menționa cu prioritate studiile cercetătorilor francezi, englezi, români, ruși, americani etc. O atenție deosebită acordă autorul reglementărilor privind repararea prejudiciului prin echivalent bănesc în contextul integraționist european.

În planul cercetărilor naționale, și din Republica Moldova literatura de specialitate autohtonă, în mare parte își fundamentează cercetările sale în domeniul răspunderii juridice

civile cu unele cercetări și asupra reparării prejudiciului cu predominanță a reparării prejudiciului moral. La momentul actual lipsesc surse dedicate expres reparării prejudiciului prin echivalent bănesc în contextul european a acestui domeniu. Deși nu putem nega faptul, că există unele investigații tangențiale temei abordate, ai unor cercătorilor autohtoni, cum ar fi: I. Anghel, R.Apan, M.Eliescu C.Bîrsan, Cstătescu, A..Cornan, S.Baieș, D.Baltag, L.Boilă, A.Bloșenco, E.Cojocari, u, O. Pop, L.Pop, M. Jozon, T. Ungureanu, C.Stătescu, C.Bîrsan, C.Teleagă, G.Vintilă, Mărgineanu G, Cirmici C., Mihalache Iu. etc.

La crearea tezei s-a luat în calcul studiile de specialitate, monografiile consacrate acestor instituții juridice, precum și articole publicate în revistele de specialitate. În final autorul evidențiază un șir de concluzii.

Compartimentul II este consacrat studiului asupra opiniilor controversate asupra **noțiunii privind prejudiciul și repararea lui**. Conține patru paragrafe: *Noțiuni generale privind prejudiciul în dreptul civil*, în care autorul menționează că pentru a studia noțiunea, esența și procesul de reparare a prejudiciului în dreptul civil este necesar, în primul rând, a face o caracterizare a noțiunii de prejudiciu, naturii juridice a acestuia, complexității, principiilor, condițiilor, precum formelor lui [1. p. 158]⁸.

Expresia de "*prejudiciu*" aparține vorbirii curente și semnifică *pagubă, daună, știrbirea onoarei, a reputației, a prestigiului cuiva*. Etimologic, termenul de prejudiciu provine din latinescul "*prejudicium*". Susținem ideea că termenul de prejudiciu comportă două înțelesuri [⁹,p.90]. Și adăugăm că atât în sensul codurilor civile, cât și în alte acte normative, noțiunea de prejudiciu este o noțiune mai largă care le includ pe celelalte. În materia dreptului civil, prin *prejudiciu* se înțelege rezultatul dăunător, de natură patrimonială sau nepatrimonială, al atingerilor aduse, prin fapte de orice fel, drepturilor persoanelor, valorilor pe care acestea le ocrotesc, rezultat care, în conformitate cu legea civilă, atrage obligația de reparare din partea persoanei responsabile [¹⁰,p. 91]. Constituie prejudiciu "*distrușgerea sau degradarea unui bun, vătămarea integrității corporale sau a sănătății unei persoane, lezarea onoarei, reputației sau a calității de creator a unei persoane etc.*" [¹¹,p.391]

2.2. *Natura complexă a prejudiciului în dreptul civil*. Aici autorul susține și dezvoltă opinia exprimată în teza de doctor habilitat, a dnei E. Cojocari care menționează că, atât din definiția legală cât și în dependență de alte criterii, deosebim mai multe feluri sau forme ale prejudiciului. Astfel, deosebim prejudiciul în **formă de cheltuieli** care pot fi foarte diverse: cheltuieli de judecată, cheltuielile de reparație a sănătății, a bunurilor, cheltuieli de transport etc. **Prejudiciul efectiv,**

⁸ Dragomir Matei. Repararea prejudiciului. Dreptul la respectarea libertății și la o reparație echitabilă. ed.Europolis.Constanța ,2004, 17 - 22 mai, p.158-165

⁹ Eliescu M. Răspunderea civilă delictuală, București: Ed. Academiei, 1972, p. 90.

¹⁰ Albu I., Ursa V. Răspunderea civilă pentru daune morale, Cluj-Napoca: Ed. Dacia, 1979, p. 91

¹¹ Costin M.N., Muresan M., Ursa V. Dicționar de drept civil, București: Ed. Științifică și Enciclopedică, 1980, p. 391

constituie distrugerea totală sau parțială a unui bun patrimonial ocrotit de lege. Prejudiciul patrimonial este dauna care poate fi apreciată în valoare bănească. Aprecierea în bani poate fi făcută reieșind din costul bunului distrus sau din venitul pe care l-ar fi obținut proprietarul dacă bunul nu ar fi fost distrus. Când este prejudiciată sănătatea, valoarea acesteia este evaluată în mărimea salariului sau a venitului persoanei, în dependență de gradul de pierdere a capacității de muncă. Prejudiciul poate fi și nepatrimonial (moral). Prejudiciul nepatrimonial se apreciază după gradul de suferințe pe care le-a suportat persoana.

Beneficiul ratat, poate fi și în forma unui venit neobținut, pe care l-ar fi obținut persoana dacă nu i-ar fi fost lezate drepturile sau ar fi fost executate obligațiile [¹²,p.50]

2.2.1. Regulile pe care trebuie să le îndeplinească prejudiciul pentru a angaja răspunderea civilă. Pe lângă regulile prevăzute de Codul civil român autorul susține și menționează că legislația civilă a Republicii Moldova prevede și alte condiții importante pentru aprecierea naturii prejudiciului. Astfel conform articolelor 607, 608 Codului civil al RM, prejudiciul trebuie să fie reparat în natură, adică prin reparare trebuie să se stabilească situația preexistentă. Doar în cazurile când aceasta este imposibil se permite repararea în bani al prejudiciului [¹³,p.46]. Deci, autorul consideră că cea mai importantă regulă și principiu este în primul rând, repararea în natură a prejudiciului, dar repararea prin echivalent bănesc este o necesitate pentru a realiza principiul reparării integrale, de aceea autorul s-a referit în deosebi la el. **2.2.2. Clasificarea prejudiciilor civile. O importanță deosebită acordă autorul clasificărilor de prejudicii care contribuie la o mai calitativă reparare a acestuia. Aici se evidențiază și o** deosebire de opinii a noțiunii de prejudiciu contractual al dreptului român și al dreptului din Republica Moldova, evidențiază prin noțiunea de daunele-interese particularitățile, care sunt definite în dreptul român și legislația civilă (art.1082 Cod civil român) ca despăgubiri în bani, pe care debitorul este îndatorat să le plătească creditorului în scopul reparării prejudiciului suferit de acesta ca urmare a neexecutării, executării ne corespunzătoare sau cu întârziere a obligațiilor contractuale. În momentul în care sunt întrunite cele patru condiții ale răspunderii contractuale, creditorul are dreptul de a pretinde debitorului plata de daune – interese. În acest mod, creanța sa inițială este înlocuită cu o altă creanță, care are ca obiect suma de bani ce reprezintă echivalentul prejudiciului suferit. Aceasta nu înseamnă transformarea obligației inițiale într-o altă obligație. După cum s-a spus,

¹² Cojocari E. Răspunderea juridică civilă în temeiul legislației Republicii Moldova (studiu teoretic, legislativ și comparativ de drept), teza de dr. Habilitat, Chișinău, 2003, p 50.

¹³ Dragomir Matei. Repararea prejudiciului prin echivalent bănesc, în ”Aspecte juridice și practice ale aderării României la Uniunea Europeană în domeniul Dreptului Public și Dreptului Privat în perspectivele preluării acquis-ului comunitar”, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Drept din Constanța, 17 - 22 mai, 2004; p.46

„despăgubirile sunt datorate în virtutea însăși a obligației inițiale; ele constituie obiectul subsidiar, cu titlu de sancțiune, al neexecutării obligației respective”^[14].

2.3. *Repararea prejudiciului și principiile ce stau la bază.* Cel mai important compartiment este cel cu privire la reparare. Cercetarea autorului se începe cu evidențierea funcției principale ale răspunderii juridice civile este funcția reparatorie. Această funcție are drept scop repunerea patrimoniului persoanei prejudiciate în situația anterioară, prin înlăturarea tuturor consecințelor dăunătoare ale faptei ilicite^[15]. Analizând diferite aspecte ale problemei reparării prejudiciului atât din România, cât și din Republica Moldova, autorul **consideră că ar fi fost necesar ca CCRM să conțină prevederi exprese mai clare privind principiul reparării în natură, de aceea propune ca art. 602 CCRM să fie completat cu următorul punct după punctul 2: “Repararea prejudiciului cauzat prin neexecutare, executarea necorespunzătoare a obligației î-l obligă pe debitor de executarea obligației în natură în conformitate cu clauzele contractuale”. Tot odată propune ca și codul civil român să fie completat cu prevederi analogice despre repararea prejudiciului în natură.**

Cel mai important principiu al reparării – cel în natura a fost consacrat de practica judiciară. Astfel s-a statuat că repararea integrală a prejudiciului la care este îndepățită victima unui fapt ilicit trebuie făcută fie în natură, fie atunci când repararea în natură nu este cu putință, prin echivalent bănesc. Atunci când repararea în natură nu acoperă paguba se va recurge și la repararea prin echivalent bănesc. În p. 2.4. O atenție deosebit acordă autorul argumentelor legale și doctrinare în favoarea reparării prejudiciilor prin echivalent bănesc, și în p.2.5. Problemelor evaluării și calculării prejudiciului la reparare, în contextul integrării europene. Acest capitol are un caracter mai mult teoretic și este consacrat în special prezentării Conceptului privind prejudiciul și repararea lui. Autorul face și o caracterizare a noțiunilor generale privind prejudiciul, dauna, despăgubirea în dreptul civil, a condițiilor necesare prejudiciului la aplicarea răspunderii juridice civile, studiază modul de determinare a prejudiciului și apoi trece la studiul asupra reparării prejudiciului și principiilor ce stau la bază. În trun paragraf aparta intitulat: Argumente legale și doctrinare în favoarea reparării prejudiciilor prin echivalent bănesc, autorul evidențiază expres importanța reparării prejudiciului prin echivalent bănesc. Capitolul se finalizează cu concluzii.

III: Repararea prejudiciului survenit din raporturi juridice contractuale și excontractuale. Repararea prejudiciului survenit din raporturi juridice contractuale și excontractuale este structurat în patru subdiviziuni. **3.1. Noțiuni privind delimitarea dintre prejudiciul delictual și prejudiciul contractual și repararea lui.** Făcînd o cercetare comparată între cele două forme ale răspunderii juridice civile autorul ajunge la concluzii prin care

¹⁴ T.R. Popescu , P. Anca, Drept civil român. Teoria generală a obligațiilor. București, 1999., p.319.

¹⁵ Pop Liviu. Drept civil. Teoria generală a obligațiilor. Ed. Fundației Chemarea, Iași, 1994, p.165.

stabilește că capacitatea părților, în dependență de forma răspunderii se deosebește prin vîrstă între persoanele chemate la repararea prejudiciului. Astfel în cazul răspunderii extracontractuale se recuperează prejudiciul și în cazul persoanelor minore care se deosebește în dependență de vîrsta acestuia, iresponsabile, precum și cel cauzat de animale și lucruri, produse defectuoase. Autorul faptei prejudiciabile sau persoana răspunzătoare este de drept pusă în întîrziere în cazul răspunderii delictuale. Dimpotrivă, pentru antrenarea răspunderii contractuale, de regulă, este necesară punerea debitorului în întîrziere printr-o somație de plată, prin intermediul executorilor judecătorești.

În ceea ce privește prescripția dreptului la acțiune, în materia răspunderii delictuale, se aplică întotdeauna termenul general de prescripție de 3 ani (face excepție acțiunea în răspundere pentru prejudiciile cauzate de accidente nucleare, când termenul de prescripție este de 10 ani), pe când în materia răspunderii contractuale legea prevede, pe lângă termenul general, și alte termene speciale.

În cadrul răspunderii delictuale, convențiile de nerăspundere intervenite înainte de săvârșirea faptei ilicite, sunt, în principiu, lovite de nulitate; în cazul răspunderii contractuale, clauzele de nerăspundere sunt valabile în anumite limite.

3.2. Repararea prejudiciului contractual. În materia răspunderii contractuale creditorul are dreptul de a pretinde daune - interese în momentul în care sunt întrunite condițiile răspunderii contractuale, despăgubirile fiind datorate în virtutea însăși a obligației inițiale, ele constituind „obiectul subsidiar, cu titlu de sancțiune, al neexecutării obligației respective” [2] Din conținutul art.610 CCRM reiese că repararea prejudiciului trebuie să fie totală, adică se recuperează nu numai prejudiciul propriu zis, ce reiese din pierderile reale, dar și (beneficiu ratat) veniturile neobținute de acesta, care le-ar fi obținut dacă nu ar fi fost neexercitate obligațiile. Cu toate că codul civil al Republicii Moldova se referă la venituri neobținute însă această noțiune nu a fost în continuare definită, studiată, nici în legislație, nici în literatura autohtonă de specialitate, nu sunt aduse exemple de metode sau procedee, argumentări despre, calcularea lor ca parte a prejudiciului reparat. Din cele expuse mai sus reiese că la îndeplinirea cerințelor pentru repararea prejudiciului creditorul trebuie să dovedească nu numai existența lor, dar și mărimea valorii acestuia. Și noi considerăm ca aceasta este corect, deoarece lipsa dovezilor corespunzătoare servește drept temei de refuz la cererea de reparare. Pentru a crea o situație clară asupra acestei întrebări autorul consideră necesar de a studia legislația altor țări dezvoltate. Astfel, de exemplu, în dreptul anglo-american, recuperarea prejudiciului cauzat prin neexecutarea obligațiilor contractuale are unele caractere specifice.

3.3. Repararea prejudiciului delictual și condițiile necesare pentru aceasta. Această reparare a prejudiciului se face în temeiul prevederilor Noului cod civil român. Dacă Codul civil român vechi avea puține reglementări la acest capitol, în Noul Cod civil sunt un șir de

reglementări noi care prevăd răspunderea delictuală și repararea prejudiciului cauzat. Aici autorul evidențiază articolele 1349, 1353, 1357, 1359, 1368, 1372, 1381, și altele. Alin.2 al art.1349 N.C.C. prevede : „*cel care, avînd discernămint, încalcă această îndatorire, răspunde de toate prejudiciile cauzate, fiind obligat să le repare integral*”. Articolul 1359 N.C.C. prevede că *autorul faptei ilicite este obligat să repare prejudiciul cauzat cînd acesta este urmare a atingerii unui interes al altuia, dacă interesul este legitim, serios și, prin felul în care se manifestă creează aparența unui drept subiectiv*. Un alt articol 1381 H.C.C. de asemenea prevede că *orice prejudiciu, fiind o afectare a persoanei sau a bunurilor sale, nu poate fi tolerat de drept, ceea ce face ca simpla existență a acestuia să impună reparațiunea*. Deci, din reglementările evidențiate reiese obligația certă de reparare a prejudiciului, însă nu se arată modalitățile de reparație a acestuia. În jurul acestor reglementări în literatura de specialitate sau creat discuții referitoare la faptul că în aceste articole se evită noțiunea de ilegal, vină, dar pe noi ne preocupă modalitatea de reparare, fiindcă în opunția noastră acesta este problema mai acută în practica judiciară. Doctrina afirmă ca dreptul victimei la dezdăunare se naște dacă sunt îndeplinite cumulativ condițiile necesare: prejudiciul să fie cert; să nu fi fost încă reparat; prejudiciul să fi fost direct, care este de regulă tratată de doctrină cînd se analizează raportul de cauzalitate [¹⁶, p.489]. Referitor la daunele actuale, realizate la data pronunțării hotărârii, regula este aceea a despăgubirilor printr-o sumă globală care se determină în funcție de actualitatea la acea dată a prețurilor bunurilor, ceea ce înseamnă de fapt abaterea de la nominalismul monetar, prin reevaluarea valorilor prejudiciate, dîndu-se eficiență puterii de cumpărare a banilor, ceea ce asigură echilibrul și echitatea între părți.

3.4. Repararea prejudiciului pentru dauna morală. Cea mai problematică și discutabilă întrebare este repararea prejudiciului pentru dauna morală. Problema ”reparabilității” daunelor morale este controversată în orice sistem de drept, indiferent dacă o consacră, o respinge sau, de cele mai multe ori, nu-i oferă soluții, lăsând doctrinei jurisprudenței prilejul unor dispute nesfârșite. Controversa înregistrează opinii exprimate într-un registru amplu, de la respingerea ideii în sine de “repararea a ireparabilului”, și chiar la reacții ostile, acolo unde sistemul de drept admite sancțiunea daunelor morale, la pledoarii dintre cele mai patetice, acolo unde dreptul le tolerează. Omenească fiind, ea va însoți umanitatea pe tot timpul existenței acesteia. Pe de altă parte, dreptul civil al unui nou mileniu, tot mai preocupat de interesele patrimoniale ale persoanei, uneori meschine, nu poate rămâne indiferent în fața leziunilor morale la care acesta este supus, într-o societate tot mai complicată în funcționarea ei și pe care are misiunea de a disciplina. Dacă ideea de a asimila prejudiciul moral celui reparabil antrenează o serie de

¹⁶ A se vedea L, Pop, op. Cit., p. 336; C. Stătescu, C.Bîrsan, op.cit., p.489.

impedimente, dintre care unele insuportabile dacă prețuirea durerii și afecțiunii este prin ea însăși nerezonabilă, dacă reparația unor valori morale este imposibilă *eo ipso*, un alt remediu pentru situația injustă în care este pusă victima va trebui totuși găsit. Prin urmare, nu principiul sancționării prejudiciilor morale este în discuție, ci doar cuantificarea acestora^[17].

3.5. Prevederile legislației europene și practica aplicării ei privind repararea prejudiciului prin echivalent bănesc, aici autorul analizează particularitățile legislației uniunii Europene evidențiind importanța și concluziile acesteia privind problema abordată. Capitolul se finisează cu concluzii.

Compartimentul IV. Procedura judiciară de reparare a prejudiciului contractual și delictual este examinată de autor în patru subdiviziuni. *4.1. Importanța acțiunii în justiție, temeiul și particularitățile ei.* Aici se analizează legislația civilă atât din România, cât și din Republica Moldova care prevede posibilitatea ca părțile să rezolve conflictele cu privire la prejudiciile cauzate pe cale amiabilă. Cel responsabil are facultatea de a evita calea unei acțiuni în justiție, acordând benevol despăgubirile cuvenite celui prejudiciat. În această modalitate se evită cheltuieli și se asigură o reparație promptă a prejudiciului. În cazul în care cel responsabil nu-și îndeplinește benevol obligația de despăgubire, persoana fizică sau juridică prejudiciată se poate adresa instanței competente cu acțiune, solicitând obligarea celui responsabil la plata despăgubirilor reprezentând echivalentul pagubei suferite. Pentru aceasta una din părți depune o cerere în instanța de judecată. Intentarea procesului are drept efect apariția raporturilor procesuale civile. Autorul concretizează că este stabilit deja, că în materia răspunderii delictuale obligația de reparare a prejudiciului ia naștere la data la care sunt întrunite toate condițiile răspunderii. Această dată are importanță deoarece produce multe consecințe juridice ^[18], p.122-126]. În materia răspunderii contractuale creditorul are dreptul de a pretinde daune - interese în momentul în care sunt întrunite condițiile răspunderii contractuale, despăgubirile fiind datorate în virtutea însăși a obligației inițiale, ele constituind „obiectul subsidiar, cu titlu de sancțiune, al neexecutării obligației respective” ^[19], p132], însă dacă debitorul nu și-a executat obligația prin care sau cauzat și alte prejudicii el are dreptul și la repararea lor. Acțiunea în justiție constituie calea legală de realizare a dreptului la reparație și aparține atât celui prejudiciat printr-un delict civil, cât și prin neexecutarea ori executarea defectuoasă ori tardivă a unui contract. Acțiunea în justiție este „mijlocul juridic prin care cel ce a suferit, în persoană sau bunurile sale, un prejudiciu, ca urmare a săvârșirii unei fapte ilicite de către o altă persoană,

¹⁷ Neculaescu Săche. Reflecții privind soluțiile Noului cod civil în materialul răspunderii civile delictuale, în lucrarea, Noul cod civil. Comentarii. Uliescu Mariana coordonator. Ed. Universul juridic. București. 2010, p. 190

¹⁸ Dragomir Matei, Cojocari Eugenia. Discuții privind prejudiciul și răspunderea subsidiară în proiectul noului cod civil Român. Ed. Universul juridic. București. 2011, p.122-126.

¹⁹ Dragomir Matei. Repararea prejudiciului prin echivalent bănesc, în ”Aspecte juridice și practice ale aderării României la Uniunea Europeană în domeniul Dreptului Public și Dreptului Privat în perspectivele preluării acquis-ului comunitar”, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Drept din Constanța, 17 - 22 mai, 2004, p.132.

poate pretinde organului de jurisdicție competent, obligarea la reparațiune a celui sau a celor chemați să răspundă pentru consecințele negative ale faptei respective" [²⁰, p.158]. În subdiviziunea 4.2., se examinează: Competența materială și teritorială a instanței asupra acțiunii în repararea daunei. Aici autorul constată că alegerea competenței aparține reclamantului, iar odată ce acesta s-a adresat uneia dintre instanțele competente el nu mai poate cere declinarea competenței. Astfel cum prevede art. 19 al Noului Cod de procedură civilă român părțile pot conveni prin înscris sau prin declarație verbală în fața instanței ca pricinile privitoare la bunuri să fie judecate de alte instanțe decât acelea care, potrivit legii, au competența teritorială, cu excepția cazurilor de competență teritorială exclusivă, prevăzute de art. 13-16 C. pr. civ. și a celor privitoare la starea și capacitatea persoanelor. 4.3. Părțile în acțiunea în repararea daunei pe teme delictual și pe teme contractual. Aici autorul se referă la unele caractere specifice a părților participante la proces, precizează că în conformitate cu articolul 55 CPCRM, se considera participanți la proces: partile, intervenientii, reprezentantii, procurorul, persoanele care, în conformitate cu art.7 CPCRM alin.(2), art.73 și 74 CPCRM, sînt imputernicite să adreseze în instanță cereri în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane sau care intervin în proces pentru a depune concluzii în apărarea drepturilor unor alte persoane, precum și persoanele interesate în pricinile cu procedura specială.

Problema concursului între temeiul delictual și cel contractual al răspunderii civile se pune numai atunci când între autorul prejudiciului și cel prejudiciat există un contract civil, prejudiciul fiind consecința neexecutării unei obligații contractuale, executării necorespunzătoare sau prin întârziere.

Persoana prejudiciată nu poate promova o acțiune în daune pe teme mixt, contractual și delictual, după cum, nu poate recurge la normele răspunderii delictuale pentru a obține o reparație integrală după ce a uzat de normele răspunderii-contractuale. **Deci, persoana prejudiciată nu poate promova o acțiune în daune pe teme mixt, contractual și delictual, după cum, nu poate recurge la normele răspunderii delictuale pentru a obține o reparație integrală după ce a uzat de normele răspunderii-contractuale. În calitate de persoană prejudiciată poate fi orice parte ale căror clauze nu sau executat într-un contract. Și numai cea prejudiciată în caz de delict.**

4.4. Dovada dreptului la despăgubire și obiectul acțiunii în repararea daunei prin despăgubiri. În cadrul acțiunii în repararea daunei, cel prejudiciat trebuie să facă dovada condițiilor

²⁰ Dragomir Matei. Repararea prejudiciului. Dreptul la respectarea libertății și la o reparație echitabilă, în "Aspecte juridice și practice ale aderării României la Uniunea Europeană în domeniul Dreptului Public și Dreptului Privat în perspectivele preluării acquis-ului comunitar", Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Drept din Constanța, ed.Europolis.Constanța, 2004, 17 - 22 mai, p.158-165

cerute de lege pentru antrenarea răspunderii pârâtului. Atât în ce privește sarcina dovezii, cât și mijloacele de dovadă admisibile, puterea lor probantă și modul de administrare se aplică regulile dreptului comun. Ca urmare, regulile dreptului comun în materie de probațiune se aplică atât la determinarea faptelor care, reunite, dau naștere raportului juridic ce are ca obiect repararea pagubei pricinuite, adică a prejudiciului, a raportului de cauzalitate dintre acesta și fapta savârșită de cel chemat a răspunde, a caracterului ilicit al faptei precum și a vinovăției. **Principiul reparării integrale a prejudiciului constituie unul din criteriile de care ține seama judecătorul în aprecierea și determinarea daunelor morale sau patrimoniale, precum și a despăgubirilor ori compensațiilor bănești acordate pentru acestea. Instanța de judecată, adoptând hotărâre cu privire la reparația prejudiciului, obligă autorul prejudiciului să pună la dispoziție un bun de același gen și de aceeași calitate, să repare bunul pe care l-a deteriorat ori să compenseze integral prin echivalent bănesc prejudiciul cauzat.**

4.5. Stabilirea întinderii prejudiciului și a despăgubirilor, modalități de plată a acestora.

Autorul precizează că legislația în vigoare a diferitor state prevăd diferite modalități de stabilire a întinderii prejudiciului și a despăgubirilor. Ca exemplu, articolul 1417 al CPC RM prevede că prejudiciul cauzat din intenția persoanei vătămate nu se repară. Dacă culpa gravă a persoanei vătămate a contribuit la producerea prejudiciului sau la agravarea lui, despăgubirea se reduce potrivit gradului de vinovăție a persoanei vătămate.

Culpa gravă a persoanei vătămate nu constituie temei de reducere a despăgubirii în cazurile prevăzute la art.1405 CCRM și nici în cazurile în care prejudiciul a fost cauzat unui minor care nu a împlinit vârsta de 14 ani sau unei persoane lipsite de capacitate de exercițiu.

În conformitate cu decizia Tribunalului sau a instanței de drept comun, valoarea prejudiciului se determină la data pronunțării hotărârii, deoarece numai astfel se poate realiza o reparare integrală, asigurându-se celui păgubit posibilitatea de a-și restabili, la prețul zilei, situația patrimonială avută înainte de a fi păgubit [²¹, p.467]. Ca urmare, instanțele sunt obligate să reactualizeze valoarea prejudiciului până în ziua pronunțării hotărârii.

4.6. Efectele hotărârii judecătorești de obligare la despăgubiri. Dreptul la reparație se naște la data întrunirii condițiilor răspunderii civile, iar ca efect al hotărârii acest drept se transformă într-un drept la despăgubiri bănești. Hotărârea judiciară marchează doar momentul în care dreptul victimei la despăgubiri în natură sau bănești devine o creanță certă, lichidă și exigibilă. Pronunțarea hotărârii, produce următoarele consecințe juridice mai importante: din

²¹ Eliescu M. Răspunderea civilă delictuală, București: Ed. Academiei, 1972, 467 p.

acest moment dreptul de creanță este producător de dobânzi [²²,p.30]; întinderea despăgubirii se determină ținând seama de situația din momentul pronunțării hotărârii; acceptarea victimei de a primi reparația în natura după pronunțarea hotărârii constituie o dare în plată [²³, p.164]. Deci, autotul concluzionează că procedura judiciară de reparare a prejudiciului contractual și delictual prezintă consecințele în urma aplicării răspunderii juridice civile pentru prejudiciul cauzat și anume se evidențiază importanța acțiunii în justiție, temeiul și particularitățile ei, competența materială și teritorială a instanței asupra acțiunii în repararea daunei, se analizează părțile în acțiunea în repararea daunei pe temei delictual și pe temei contractual, se arată rolul dovezii dreptului la despăgubire și obiectul acțiunii în repararea daunei prin despăgubiri, se stabilesc întinderile prejudiciului și a despăgubirilor, modalitățile de plată a acestora se arată efectele hotărârii judecătorești de obligare la despăgubiri. Capitolul se încheiează cu concluzii.

În ceea ce privește propuneri de *lege ferenda* și recomandări științifice, acestea sunt prezentate la finalul lucrării avînd drept obiectiv, în viziunea noastră, perfecționarea cadrului juridic existent. Totodată, sunt analizate concluziile generale pe marginea subiectului cercetat pentru a accentua prioritățile studiului efectuat și pentru a demonstra îndeplinirea sarcinilor impuse anterior întru realizarea obiectivelor. Și nu în ultimul rînd, menționăm că lucrarea de față și-a propus drept scop sensibilizarea opiniei publice, a persoanelor interesate de problemele reparării prejudiciilor în dreptul civil și a problemelor ce apar în legătură cu ele, în particular.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Semnificația și finalitatea propusă în demersurile teoretice pe care le-a întreprins autorul a vizat formarea unei concepții unitare asupra sistemului de drept intern cu privire la repararea prejudiciului raportat la sistemul de drept comunitar și din Republica Moldova. În cercetarea și analiza tridimensională a subiectului: drept intern-drept comunitar și dreptul din Republica Moldova, a încercat să facă o deosebire clară între aceste trei fenomene, care nu numai ca nu se contrazic, ci se completează, fiind într-un raport de dependență.

Pornind de la faptul că repararea prejudiciului este o problemă foarte importantă și novatoare mai ales după modificările care au avut loc în România și Republica Moldova putem declara următoarele:

1. În primul rînd, conform prevederilor legale tragem concluzia că prin repararea prejudiciilor în dreptul civil se abordează interesele cetățenilor, atît a celor a căror sănătate,

²² Pop L. Unele aspecte în legătură cu răspunderea pentru prejudiciile cauzate prin acte administrative ilegale, Revista "Dreptul", <http://ujr.revistadreptul.ro>, nr. 9/1994, 30-32 p.

²³ Popescu T.R., Anca P. Teoria generală a obligațiilor, București: Ed. Științifică, 1968, 164 p.

integritate corporală sau bunuri sunt prejudiciate, cât și interesele participanților la raporturile contractuale care urmăresc executarea obligațiilor și evitarea cauzării prejudiciilor prin neexecutare, executare necorespunzătoare sau tardivă.

2. Din alt considerent, sintetizând conținutul prevederilor din Codul Civil constatăm că prejudiciul este cvintesența aplicării răspunderii juridice civile în ambele ei forme, cauzat prin nerespectarea prevederilor legislației civile, precum și prin nerespectarea și neexecutarea clauzelor contractuale. Dar cel mai complicat este procesul de reparare a prejudiciului, care cere în primul rând calcularea și aplicarea lui corectă.

3. Prejudiciul, reprezintă elementul central al răspunderii, iar în cazul în care nu a fost cauzat un prejudiciu nu se poate vorbi despre răspundere, considerându-se ca fiind o condiție *sine qua non* a acesteia. Astfel, chiar dacă există o faptă ilicită, dar nu s-a produs un prejudiciu nu poate fi antrenată răspunderea. Punerea în circulație a unui produs defectuos este ilicit, iar în cazul în care produsul a fost depistat și înlăturat sau schimbat neproducând nimănui un prejudiciu, nu se poate vorbi despre existența răspunderii civile.

4. Se consideră repararea prejudiciului procesul în care, autorul faptei ilicite culpabile poate fi obligat la despăgubiri în natură ori compensații bănești pentru pierderile materiale ori morale suferite de cel vătămat în sănătatea ori integritatea fizică, în dreptul la onoare, demnitate, reputație, propria imagine, în dreptul la viața privată, dreptul de autor etc. Deasemenea, autorul faptei ilicite poate fi obligat la despăgubiri privind restituirea în natură a bunurilor distruse ori sustrase aparținând părții vătămate, iar în caz de imposibilitate restituirea acestora în formă de despăgubiri bănești.

5. In materia răspunderii contractuale, modalitatea de reparare diferă în funcție și de natura obligației neexecutate, ori executate defectuos, ori cu întârziere. Repararea în natură constituie principiul care asigură îndeplinirea exactă a obligației asumate de debitor în favoarea creditorului, ori impusă de legiuitor, repararea prin echivalent este modalitatea la care se recurge fie datorită imposibilității reparării totale ori numai în parte în natură, fie atunci când aceasta constituie modalitatea cea mai potrivită pentru acoperirea prejudiciului.

6. Dreptul la reparație se naște la data întrunirii condițiilor răspunderii civile, iar ca efect al hotărârii acest drept se transformă într-un drept la despăgubiri bănești. Hotărârea judiciară marchează doar momentul în care dreptul victimei la despăgubiri în natură sau bănești devine o creanță certă, lichidă și exigibilă. Pronunțarea hotărârii, se arată, produce următoarele consecințe juridice mai importante: din acest moment dreptul de creanță este producător de dobânzi [170]; întinderea despăgubirii se determină ținând seama de situația din momentul pronunțării hotărârii; acceptarea victimei de a primi reparația în natura după pronunțarea hotărârii constituie o dare în plată [171].

7. In practica judecătorească, de regulă, se recurge la cumulul celor două modalități, impunându-se debitorului pârât obligații alternative de a da, da a face sau de a nu face, iar in caz de neîndeplinire de obligare la despăgubiri reprezentând valoarea bunului, despăgubiri reprezentând valoare prestației ce constituie obiectul obligației de a face ori de a nu face și deasemenea, creditorul reclamant poate fi autorizat să îndeplinească obligația de a face ori de a nu face însă pe cheltuiala debitorului pârât.

Propuneri de lege ferenda

1. Regula și condiția principală care reiese din conținutul legislației în vigoare a ambelor state este repararea prejudiciului în natură. Astfel aceasta reiese din prevederile p. 3 al art. 602 CCRM care stabilește că repararea prejudiciului cauzat prin întârziere sau prin o altă executare necorespunzătoare a obligației nu-l eliberează pe debitor de executarea obligației în natură, cu excepția cazurilor când, datorită unor circumstanțe obiective, creditorul pierde interesul pentru executare. **Aceasta de asemenea reiese din conținutul articolului 608 CCRM numit imposibilitatea executării în natură:**

Dacă restabilirea situației în conformitate cu prevederile art.607 alin.(1) nu este posibilă sau este posibilă doar cu cheltuieli disproporționate, creditorul este despăgubit în bani.

Considerăm că ar fi fost necesar ca CCRM să conțină prevederi exprese mai clare la acest capitol, deaceea propunem ca art. 602 CCRM să fie completat cu următorul punct după punctul 2: *“Repararea prejudiciului cauzat prin neexecutare, executarea necorespunzătoare a obligației îl obligă pe debitor la executarea obligației în natură în conformitate cu clauzele contractuale.”*

2. Articolul 1430 alin.(2) comparativ cu art.10 din Directiva nominalizată omite cuvântul „defect”, în sensul curgerii termenului de prescripție de 3 ani, din momentul în care cel prejudiciat a luat cunoștință sau trebuia să ia cunoștință de *prejudiciu, defectul și de identitatea producătorului. Astfel, în scopul clarificării situației pentru consumator de a formula pretenții în repararea integrală a prejudiciului și de a intenta în judecată o acțiune în acest sens, ne exprimăm opinia ca să fie în totalitate transpusă această prevedere a Directivei europene, în sensul de fi preluat cuvântul „defect” în contextul expus mai sus.*

3. Normele cuprinse în articolele 1425-1431 ale Codului civil reglementează repararea prejudiciului cauzat vieții, sănătății și integrității corporale a consumatorului, precum și bunurile acestuia, altele decât produsul defectuos însăși. Aceste obligații își păstrează caracterul extracontractual, chiar dacă, adesea, partea vătămată și cel chemat să răspundă sînt în raporturi contractuale de consum. Iată de ce este necesar de a delimita clar drepturile și obligațiile, care apar în baza contractului încheiat, de cele, ce se vor exercita în afara contractului.

4. De foarte multe ori victimele rămân cu hotărâri judecătorești de obligare la despăgubiri, pe care nu le pot pune în executare datorită stării de insolvabilitate a făptuitorului. În Franța a fost înființat Fondul de Garanție, ca organism social care despăgubește victima lezată prin acțiune ilicită și o ferește eventuala insolvabilitate a autorului acesteia. Fondul de Garanție, prin plata prejudiciului se subrogă în drepturile victimei despăgubite și are o acțiune în regres față de autorul faptei cauzatoare de prejudiciu sau față de persoana răspunzătoare^[24]. **Considerăm în calitate de *Lege ferenda* că n-ar fi lipsit de interes ca un astfel de organism să se instituie și în sistemul asigurărilor sociale de stat din România și Republica Moldova . Din veniturile bugetare o sumă procentuală ar putea fi destinată ca despăgubiri victimelor unor infracțiuni atunci când autorul faptei este insolubil.**

5. În materia reparării prejudiciului cauzat de produse defectuoase, în optica Directivei, de asemenea conform art. 1428 Cod Civil, victima trebuie să dovedească prejudiciul, defectul produsului (ca fapt care a cauzat prejudiciul) și legătura de cauzalitate între defect și prejudiciu. Sarcina probei revine victimei. În opinia noastră, pentru o mai bună protecție a consumatorului, propunem ca sarcina probei să îi revină producătorului, deoarece de obicei expertizele sunt costisitoare, iar producătorul este cea persoană care activează în scopul obținerii unui profit, mai mult ca atât el are obligație de securitate de a pune pe piață numai produse sigure. În plus, tocmai datorită poziției pe care o ocupă în relația privind desfacerea produselor sale, având în vedere și puterea sa economică, producătorul este persoana cea mai îndreptățită să evalueze riscurile legate de produsele pe care le comercializează și să ia măsuri necesare pentru a le reduce sau pentru a se asigura împotriva lor.

6. În temeiul dreptului comun, persoana prejudiciată nu poate promova o acțiune în daune pe teme mixt, contractual și delictual, după cum nu poate recurge la normele răspunderii delictuale pentru a obține o reparație integrală după ce a uzat de normele răspunderii contractuale. Ținând cont de clasificarea prejudiciilor, în funcție de cauza lor, contractuale sau extracontractuale, aceasta interesează din punct de vedere al întinderii reparației.

7. Plată despăgubirilor este diferită. Despăgubirile pot fi acordate, în funcție de împrejurări, fie printr-o sumă globală, fie sub forma unor sume de bani plătibile periodic, lunar, trimestrial, semestrial, ori anual. Atunci când prejudiciul are caracter actual despăgubirea se acordă printr-o sumă globală, posibil însă de achitat și în rate. De foarte multe ori victimele rămân cu hotărâri judecătorești de obligare la despăgubiri, pe care nu le pot pune în executare datorită stării de insolvabilitate a făptuitorului. În Franța a fost înființat Fondul de Garanție, ca organism social care despăgubește victima lezată prin acțiune ilicită și o ferește eventuala insolvabilitate a autorului

²⁴ Vieney G., La socialisee du risqué, teza de doctorat citată de F. Terre, P. Simler, Y. Lequette, p.721

acesteia. Fondul de Garanție, prin plata prejudiciului se subrogă în drepturile victimei despăgubite și are o acțiune în regres față de autorul faptei cauzatoare de prejudiciu sau față de persoana răspunzătoare²⁵. **Considerăm în calitate de *Lege ferenda* că n-ar fi lipsit de interes ca un astfel de organism să se instituie și în sistemul asigurărilor sociale de stat din România și Republica Moldova. Din veniturile bugetare o sumă procentuală ar putea fi destinată ca despăgubiri victimelor unor infracțiuni atunci când autorul faptei este insolubil.**

8. Se consideră că stabilitatea monetară și nominalismul monetar pot contribui repararea prejudiciului prin echivalent bănesc. Deoarece suntem în perioada de instabilitate monetară, aplicarea acestor principii poate avea consecințe păgubitoare pentru unele dintre părți, în obligațiile pecuniare, propunem ca pentru respectarea principiului echității sociale, legiuitorul să reglementeze expres o modalitate de indexare automată a diferitor activități economice precum și prestații periodice stabilite la recuperarea prejudiciului. Considerăm că aceasta ar fi o soluție mai bună în cazurile de instabilitate monetară, adică legiuitorul trebuie să intervină și să aplice coeficienți de indexare.

²⁵ Vieney G., La socialisee du risqué, teza de doctorat citată de F. Terre, P. Simler, Y. Lequette, p.721

BIBLIOGRAFIE

1. Turianu Corneliu. Răspunderea civilă delictuală, ed. PINGUN BOOK. București, 2004, 253 p.; Răspunderea civilă delictuală. Răspunderea civilă pentru daune. ed. Wolters Kluwer. București, 2009, 237 p.
2. Gheorghe Vintilă, Daune morale. ed ALL BECK. București, 2002, 240 p. Etc.
3. Urs Ilie, Repararea daunelor morale. București: Ed. Lumina Lex, 2001, 237 p.
4. Carbonnier Jean. Droit civil. Les Obligations. Paris, 2000. p. 293, 377
5. Bloșenco A. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de minori și persoane incapabile // *Revista Națională de Drept* 3/19, 2002; Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de un izvor de pericol sporit // *Revista Națională de Drept* 12/21, 2001; Răspunderea pentru prejudiciul cauzat prin vătămarea sănătății¹ // *Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova* 5/104, 2001 și altele
6. ¹ A. Ārdelevschii Compensarea prejudiciului moral // *Zakonnosty* 5/36, 1997; A. Ārdelevschii Compensarea prejudiciului moral în Germania // *Zakonnosty* 7/44, 1997; A. Ārdelevschii Reglementarea juridică privind compensarea prejudiciului moral în SUA // *Zakonnosty* 6/47, 1997
7. A. Cazanțev Reglementarea juridică de reparare a prejudiciului, cauzat salariaților la întreprinderi // *Rossiyskaya Yusticia* 11/35, 1996; S. Vorobiov Dezvoltarea contemporană a institutului compensării prejudiciului moral în dreptul rusesc // *Rossiysky sudya* 3/27, 2004 și alții.
8. Dragomir Matei. Repararea prejudiciului. Dreptul la respectarea libertății și la o reparație echitabilă. ed. Europolis. Constanța, 2004, 17 - 22 mai, p. 158-165.
9. Eliescu M. Răspunderea civilă delictuală, București: Ed. Academiei, 1972, p. 90.
10. Albu I., Ursa V. Răspunderea civilă pentru daune morale, Cluj-Napoca: Ed. Dacia, 1979, p. 91
11. Costin M.N., Muresan M., Ursa V. Dicționar de drept civil, București: Ed. Științifică și Enciclopedică, 1980, p. 391
12. Cojocari E. Răspunderea juridică civilă în temeiul legislației Republicii Moldova (studiu teoretic, legislativ și comparativ de drept), teza de dr. Habilitat, Chișinău, 2003, p. 50.
13. Dragomir Matei. Repararea prejudiciului prin echivalent bănesc, în "Aspecte juridice și practice ale aderării României la Uniunea Europeană în domeniul Dreptului Public și Dreptului Privat în perspectivele preluării acquis-ului comunitar", Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Drept din Constanța, 17 - 22 mai, 2004; p. 46
14. T.R. Popescu, P. Anca, Drept civil român. Teoria generală a obligațiilor. București, 1999, p. 319.

15. Pop Liviu. Drept civil. Teoria generală a obligațiilor. Ed. Fundației Chemarea, Iași, 1994, p.165.
16. A se vedea Pop, L., op. Cit., p. 336 ; C. Stătescu, C. Bîrsan, Drept civil. Teoria generală a obligațiilor. ed. ALL. București, 1995, p.489.
17. Neculaescu Săche. Reflecții privind soluțiile Noului cod civil în materialul răspunderii civile delictuale, în lucrarea, Noul cod civil. Comentarii. Uliescu Mariana coordonator. Ed. Universul juridic. București. 2010, p. 190
18. Dragomir Matei, Cojocari Eugenia. Discuții privind prejudiciul și răspunderea subsidiară în proiectul noului cod civil Român. Ed. Universul juridic. București. 2011, p.122-126.
19. Dragomir Matei. Repararea prejudiciului prin echivalent bănesc, în "Aspecte juridice și practice ale aderării României la Uniunea Europeană în domeniul Dreptului Public și Dreptului Privat în perspectivele preluării acquis-ului comunitar", Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Drept din Constanța, 17 - 22 mai, 2004, p.132.
20. Eliescu M. Răspunderea civilă delictuală, București: Ed. Academiei, 1972, 467 p.
21. Pop L. Unele aspecte în legătură cu răspunderea pentru prejudiciile cauzate prin acte administrative ilegale, Revista "Dreptul", <http://ujr.revistadreptul.ro>, nr. 9/1994, 30-32 p.
22. Popescu T.R., Anca P. Teoria generală a obligațiilor, București: Ed. Științifică, 1968, 164 p.
23. Vieney G., La socialisee du risqué, teza de doctorat citată de F. Terre, P. Simler, Y. Lequette, p.721

ADNOTARE

Dragomir Matei, „Reperarea prejudiciului în echivalent bănesc în context integraționist european”, teză de doctor în drept, Chișinău, 2012

Structura tezei este următoarea: Introducere, patru capitole, concluzii, bibliografia din 228 numiri, două anexe, 175 pagini text de bază.

Numărul de publicații la tema tezei. Rezultatele obținute sunt publicate în 23 lucrări științifice și articole științifice.

Cuvinte-cheie: preudiciul în dreptul civil, daune, prejudicial contractual, prejudiciu delictual, prejudiciu moral, repararea prejudiciului, despăgubiri, procedura civilă de reparare a prejudiciului, legislația cu privire la repararea prejudiciului, respectarea normelor de drept ce reglementează repararea prejudiciului, principii de drept cu privire la repararea prejudiciului.

Scopul și obiectivele prezentei teze îl reprezintă necesitatea identificării relației existente cu privire la repararea prejudiciului dintre dreptul intern civil al României și Republicii Moldova și dreptul comunitar civil prin prisma influenței deciziilor din domeniul legislative asupra evoluției sistemului de drept din cele două state. Noutatea științifică a lucrării constă în contribuția adusă prin realizarea acestui studiu complex asupra aspectelor comparative de armonizare a legislației în etapa pre-aderare și cea de post-aderare la UE, fiind vorba de armonizarea legislației române și a celei a Republicii Moldova, ca elemente inseparabile și indispensabile ordinii de drept, rolul lor în edificarea statului de drept.

Semnificația și finalitatea propusă în demersurile teoretice pe care le-a întreprins autorul a vizat formarea unei concepții unitare asupra sistemului de drept intern cu privire la repararea prejudiciului raportat la sistemul de drept comunitar. În cercetarea și analiza bidimensională a subiectului: drept intern-drept comunitar, a încercat să facă o deosebire clară între aceste două fenomene, care nu numai că nu se contrazic, ci se completează, fiind într-un raport de dependență.

Valoarea aplicativă a tezei constă în faptul că, s-a optat pentru cercetarea problemelor generale ale dreptului intern civil și dreptului comunitar civil din punct de vedere teoretic și practic, în vederea evidențierii raportului dintre teorie și practică și trecerea de la datele teoretico - științifice la domeniul de aplicabilitate practică a acestora. Prezenta lucrare constituie o încercare de a supune unei analize pertinente repararea prejudiciului în dreptul civil, procedurii civile judiciare de reparare și despăgubire, integrarea dreptului comunitar de sorginte civil în cel intern al României și în cel al Republicii Moldova cu expectanțe metodologico-analitice, praxiologice, pragmatice, luând în considerare și determinismul social, pentru a pune bazele unei teorii generale a legăturii indispensabile dintre dreptul intern și dreptul comunitar.

АННОТАЦИЯ

Драгомир Матей “ Возмещение вреда в денежном выражении в европейском интеграционном контексте”, диссертация на соискание ученой степени доктора право, Кишинэу, 2012

Структура работы состоит из введения, четырёх глав, заключений и библиографии из 228 наименований, две анексы и 175 страниц текста. *Результаты* работы были опубликованы в 23 научных статей.

Ключевые слова: убытки, вред, ущерб, возмещение вреда, способы возмещения вреда, гражданско-правовая ответственность за причиненный вред, деликтуальная ответственность, солидарная ответственность, моральный вред.

Область изучения данной работы является, существенный анализ правовых норм регулирующих отношения между должниками и кредиторами в связи с возмещением причиненного убытка, в связи с неисполнением или с ненадлежащего исполнения обязательств по договору, а также анализ правовых норм регулирующих отношения между лицами за обязательства возникшие вследствие причиненного вреда, способы возмещения этого вреда, судебную процедуру возмещения вреда, изучении всех отношений в теоретических аспектов об урегулирование анализ правовых норм регулирующих отношения между гражданской-правовой ответственности за причиненный вред. Анализируется применение ответственности и способы возмещения вреда и убытков в Румынии и Республике Молдова и в странах Европейского Союза, а также последствия применения способов возмещения вреда, ущербов. Для улучшения содержания работы было представлено судебная практика, с целью анализа способов возмещения вреда, применение гражданской-правовой ответственности с практической точки зрения. В работе уделяется особое внимание в частности проблемам связанные с применением норм об способах возмещения вреда, ущерба, ответственности и компенсации причиненного вреда в Румынии и Молдавии.

Существенная научная новизна, а также оригинальность диссертации состоит из того, что в работе делаются конкретные теоретические и практические выводы, и предлагаются определённые изменения в законодательстве. Это существенно способствует обогащению доктрины, совершенствованию законодательства, делая её более совместимой с уже существующими международными и национальными нормами.

Теоретическое и применительное значение темы исходит из того что в работе пробуются сделать трактовку правовых норм регулирующих общественные отношения касающиеся способов возмещения ущерба и вреда как один из существенных разделов института гражданской-правовой ответственности. В этом контексте в работе совершается комплексный научный анализ института гражданско-правовой ответственности за вред, причиненный в результате неисполнением или с ненадлежащего исполнения обязательств по договору, а также анализ правовых норм регулирующих отношения между лицами за обязательства возникшие вследствие причиненного вреда, способы возмещения этого вреда, судебную процедуру возмещения вреда, как с точки зрения теоретической, так и с практической. Результаты работы были представлены на научных конференциях, а также применились для разработки законодательных проектов по способам возмещения вреда, в целях защиты прав физических и юридических лиц.

ANNOTATION

Dragomir Matei “Identifying the injury through cash equivalent in the European integrationst context”,
thesis of doctor in Law, Chisinau, 2012

Structure of the thesis is following: Introduction, four chapters, conclusions, bibliography from 228 nominations, two annexes, 175 basic text pages.

The number of publications on thesis name: The achieved results are published into 123 research works.

Key-words: the prejudice in the Civil Law, damages, contractual prejudice, criminal prejudice, moral damage, payment for damages, compensations, civil procedure of payment for damages, Legislation about payment for damages, observance of legal norms which settle the payment for damages, principles of law about payment for damages.

The purpose and goals of this thesis is the necessity of the existent relationship’s identification about payment of damages between the Civil Territorial Law of Romania and Republic of Moldova and Social Civil Law through the angle of the influence of decisions from the legislative field on the evolution of the system of law from both countries. The scientific news of the work consists of the brought contribution through the achievement of this complex study on the comparative aspects of legislation’s harmonization in the pre-affiliation and post-affiliation stage to EU, it is the Romanian Legislation Harmonization and that one of the Republic of Moldova, as inseparable and indispensable elements to the law order, their role into the edification of the state of law.

The proposed signification and finality into the theoretical motions which the author has undertaken aims the formation of a unitary conception on the system of territorial law about the payment for damages reported to the social system of law. Into the research and bidimensional analysis of the subject: territorial law – social law, he tried to make a visible difference between these two phenomena, which not only contradict themselves but also complement themselves, being in a rapport of dependence.

The applicative value of the thesis consists of the fact it have been opted for the research of the general problems of territorial law and social civil law from the theoretical and practical point of view, for the rapport evidence between theory and practice of these ones. This work constitutes an attempt to expose to a pertinent analysis the payment for damages in the civil law, the judiciary civil procedure of payment for damages, integration of the social law civil source in the civil law of Romania and Republic of Moldova, with methodological-analytical expectances, praxiological, pragmatistical, and taking into account the social determinism, to pu the bases of a general theory of the indispensable link between the territorial law and social law.

DRAGOMIR MATEI

**REPARAREA PREJUDICIULUI ÎN ECHIVALENT BĂNESC ÎN
CONTEXTUL INTEGRAȚIONIST EUROPEAN**

Specialitatea 12.00.03-Drept privat (drept civil)

Autoreferatul tezei de doctor în drept

Formatul hîrtiei 60x84 1/16

Tirajul 50 ex. Comanda nr.50 Hîrtie ofset.Tipar ofset.

Coli de tipar:

CHIȘINĂU, 2012